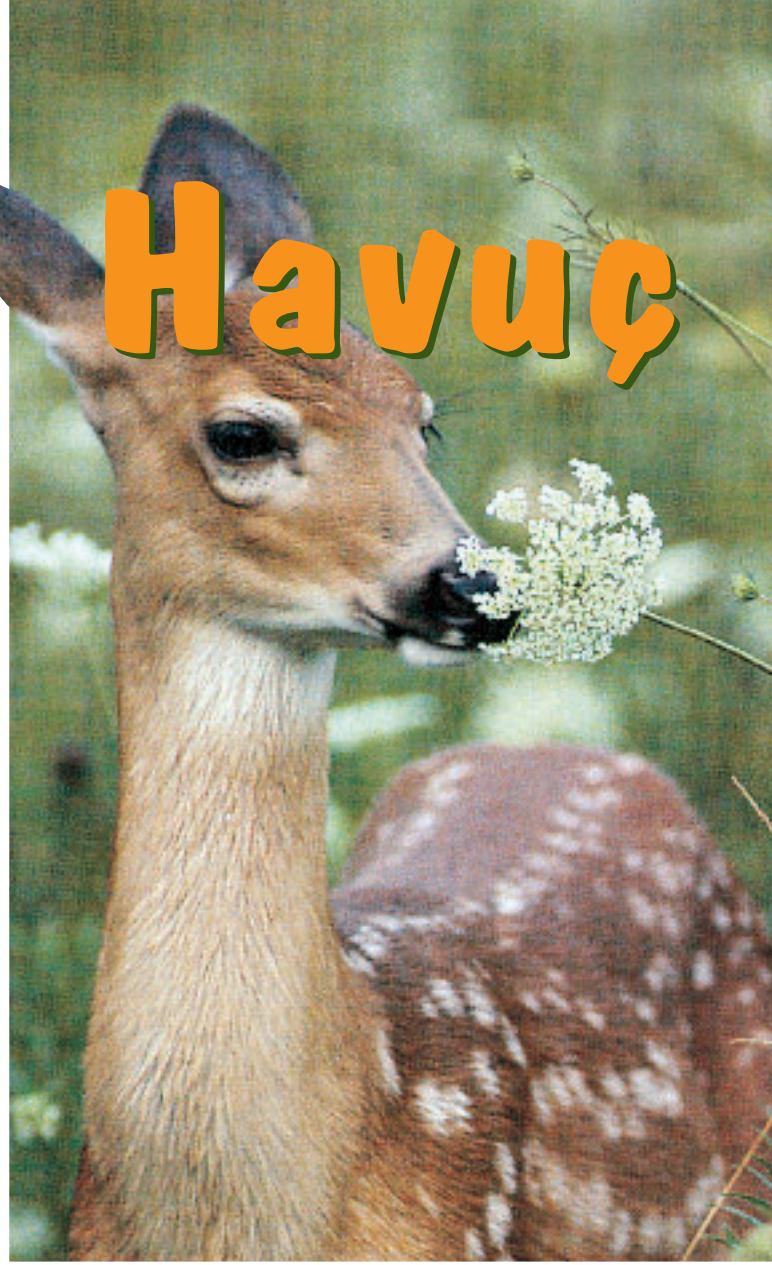

Yabani Havuç

Baharın ve yazın en önemli haber-cileri çiçeklerdir. Kirlara çıktığımızda, dantel görünümlü, şemsiye biçimli, beyaz ya da sarı renkli bir çiçeğe gözümüz hemen takılır. Bilmeyenler için hemen belirtelim; 30 cm'den bir metreye kadar boy-lanabilen bu güzellikler, yabani ha-vucun çiçekleri.

Yabani havuç, özellikleri tümüyle aynı olma-sa da severek tükettiğimiz kültür havucunun akra-bası. Topraküstü yapıları birbirine benzeyen bu bitkilerin kökleri de aynı kokuya sahip. Yabani ha-vucun, ince, beyazımsı, oduna benzer bir ana kökü ve acı bir tadı var. Bu yönüyle yabani havuç kökü bizim yediğimiz lezzetli havuçlara benzemiyor. Kültür havucunun, yabani havuç ve büyük havuç-tan geliştirildiği düşünülüyor. Yabani havuç, şem-siyegiller ya da diğer adıyla maydanozgiller aile-sinde yer alan pek çok bitkiden biri. Bir metreye kadar boylanabilen bu otsu bitki, bir yıllık bitkiler-den. Bu, onun yaklaşık bir yıl yaşadığı anlamına geliyor. Bitkinin gelişiminin başlangıcında, toprak üstünde diklemesine uzanan gövdesi üzerinde, in-ce parçalı, rozet biçimli yaprakları ve toprak altın-da da kökleri ve yan kökleri oluşuyor. Ardından yapraklarının içinden 60 - 100 cm uzunluğundaki çiçek sapları çıkıyor. Dallanmış bir yapıda olan çi-çek saplarının uç kısımlarında beyaz renkli çiçek-ler açıyor. Bu, çok sayıdaki minik çiçekler şemsiye görünümü oluşturuyor. Önce şemsiyenin dış kıs-mındaki, sonra iç kısmındaki çiçekler açıyor. Bu şemsiye biçimli çiçeğin ortasına bakarsanız, kü-çük çiçekçiklerden birinin mor renkli olduğunu gö-

rürsünüz. Bu mor çiçek, kuşları, böcekleri çekiyor ve böylece bitkinin çiçektozlarının yayılmasını sağlıyor. Bir yabani havuç bitkisi, çiçeklenme dö-nemi boyunca 100 kadar şemsiye oluşturuyor. Çi-çeklenmeyle birlikte tohumlar da olgunlaşmaya başlıyor. Yabani havucun, sarımsı gri renkli ve di-kenli tohumları var.

Yabani havuç, Kuzey Amerika, İngiltere, Nor-veç, İsveç, Kuzey Afrika, Kanarya Adaları, Sibir-ya'nın batısı ve Hindistan'ın kuzeyine kadar pek çok yerde yaşayabilir. Ülkemizde de Kastamo-nu'dan Antalya'ya, Mardin'e kadar pek çok bölge-de yabani havuca rastlayabiliriz. Yabani havucun doğal yaşam alanı, çayırlar, otlaklar, yol kenarları ve terk edilmiş alanlar. Genellikle, kumlu, çakıllı topraklarda ve nemli alanlarda yetişir. Birçok bitkinin gelişebilmek için ortam bulamadığı yerlerde, örneğin tren raylarının çevresinde kolayca gelişebilir. Bu nedenle yabani havuca,

Bir söylenceye göre, yabani havucun çiçek semsiyesinin ortasındaki bu mor renkli çiçekcik, İngiltere kraliçesi Anne'in anısını taşıyor. Kraliçe, bir gün dantel işlerken parmağına tıg batmış ve dantelinin ortasına bir damla kan damlamış. Bu mor çiçekcik, kraliçenin kanının rengini simgeliyor. Bu bitki, İngiltere'de "Kraliçe Anne'in danteli" olarak da adlandırılıyor. Bilimadamlarına göre, bu mor çiçekcik böcekleri çekmeye yarıyor.

Örümceklerse yabani havucun çiçeğini diğer böcekleri avlamak üzere bir tuzak gibi kullanıyorlar.

"tren rayı bitkisi" de denir. Buna örnek verebileceğimiz bir durumla Almanya'da karşılaşmış. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, ormanlık bir alanın içinde bulunan bir tren garının işletimi durdurulmuş. Yaklaşık 60 yıllık bir süre içinde, kullanılmayan rayların çevresinde, eşsiz bir doğal yaşam alanı oluşmuş. Burada en göze çarpan bitkiler arasında yabani güller, huş ağaçları ve akasmalar bulunduğu gibi yabani havuç da yer alıyormuş. Zaten Südgelände adındaki bu bölge, 1999 yılında açık doğa parkı olarak ilan edilmiş.

Yabani havucun çiçeklerini kurutarak kartpostallar, kitap araları ya da defterlerinize yapıştırabilirsiniz.

Yabani havucun ekonomik değerine gelince. Bu konuya, yararları ve zararları olmak üzere iki açıdan bakabiliriz. Yabani havucun çiçekleri göze çok hoş gelir. Bu nedenle bazen süs bitkisi olarak kullanılırlar. Arılar gibi böcekler için de iyi bir besin kaynağıdır. Bitkinin besleyici değeri ve sindirimi göz önüne alındığında baklagillere benzer; bu nedenle koyun, sığır ve at onun bulunduğu yerlerde otlamayı severler.

Yabani havucun zararları da var. Bulunduğu ortamda hızla çoğalır ve diğer bitkilerin gelişimini engeller. Yabani havuç ve kültür havucu birbirine benzer türlerdir. Her ikisinin birlikte bulunduğu yerlerde, yabani havuç, kültür havucunun topraktan yeterli besin almasını engeller. Yabani havuç, süt ineklerince yenildiğinde, bileşimindeki zararlı maddeler süte geçebilir. Ayrıca yabani havucun sığır ve atlarca aşırı tüketiminin, hafif zehirlenmelere yol açabileceği yolunda bulgular da var..

Gülgün Akbaba

Kaynaklar
http://www.nwcb.wa.gov/weed_info/Written_findings/Daucus_carota%20.html
berlin-turkish.com.ekcon-it.de/360grad/tr/sued.html